

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я
Кафедра теорії та методики фізичного виховання

08-01-136М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт із освітнього компоненту
**«Сучасні аспекти формування педагогічної та професійної
майстерності у фізичній культурі та спорті»**
для здобувачів вищої другої (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Фізкультурно-
спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична
культура і спорт» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІОЗ
Протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до лабораторних робіт із освітнього компоненту «Сучасні аспекти формування педагогічної та професійної майстерності у фізичній культурі та спорті» для здобувачів другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Гамма Т. В.– Рівне : НУВГП, 2024. – 57 с.

Укладач: Гамма Т. В., к.б.н., доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання.

Відповідальний за випуск – Гамма Т. ., к.б.н., доцент, в.о. завідувача кафедри теорії та методики фізичного виховання.

Керівник групи забезпечення освітньої програми «Фізкультурно-спортивна реабілітація»: Гамма Т. В., к.б.н., доцент.

© Т. В. Гамма, 2024

© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.	5
РОЗДІЛ 1. Теми лабораторних робіт.	6
РОЗДІЛ 2. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт.	8
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1. Аналіз розвитку вищої освіти та педагогічних ідей.	8
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2. Застосування дидактичних підходів і концепцій у вищій школі.	9
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3. Сучасні технології застосування методів та технології навчання у фізичній культурі і спорті.	12
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4. Тестування в системі діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.	15
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 5. Розробка методичного забезпечення для навчального процесу.	18
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6. Роль викладача в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти.	20
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 7. Педагогічне спілкування як основна форма взаємодії та співробітництва викладача та здобувача вищої освіти.	22
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 8. Психологічні особливості виховання студентської молоді.	25
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 9. Основні закономірності функціонування студентської групи.	29
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 10. Основні етапи та напрями формування особистості майбутнього фахівця.	32
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 11. Теоретичні та	

експериментальні дослідження у фізкультурно-спортивній реабілітації.	37
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 12. Застосування інноваційних фітнес-технологій у фізкультурно-спортивній реабілітації.	39
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 13. Особливості розробки проектів у фізкультурно-спортивній реабілітації.	42
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 14. Шляхи підвищення кваліфікації фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації.	45
ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 15. Міжнародне співробітництво у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.	48
РОЗДІЛ 3. Розподіл балів, які отримують студенти	51
Література	54

ВСТУП

Вивчення освітнього компоненту «Сучасні аспекти формування педагогічної та професійної майстерності у фізичній культурі та спорті» спрямоване на глибоке розуміння процесів становлення майстерності фахівців у сфері фізичної культури та спорту, зокрема фізкультурно-спортивної реабілітації. Студенти опанують сучасні підходи та інноваційні методики, що сприяють підвищенню рівня професійної підготовки та розвитку педагогічної майстерності, необхідної для ефективної роботи в умовах постійних змін та зростаючих вимог до спортивної освіти.

Мета освітнього компоненту: формування теоретичних знань, практичних умінь та навичок педагогічної майстерності, професійної компетентності, культури спілкування та ерудиції майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту, вдосконалення індивідуального стилю педагогічної та професійної діяльності.

Основне завдання: ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом курсу, визначення педагогічних основ професійного становлення фахівця з фізичної культури і спорту та розвиток його педагогічної та професійної майстерності.

РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Аналіз розвитку вищої освіти та педагогічних ідей.	2
2.	Тема 2. Застосування дидактичних підходів і концепцій у вищій школі.	2
3.	Тема 3. Сучасні технології застосування методів та технології навчання у фізичній культурі і спорті.	2
4.	Тема 4. Тестування в системі діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.	2
5.	Тема № 5. Розробка методичного забезпечення для навчального процесу.	2
6.	Тема 6. Роль викладача в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти.	2
7.	Тема 7. Педагогічне спілкування як основна форма взаємодії та співробітництва викладача та здобувача вищої освіти.	2

	Тема 8. Психологічні особливості виховання студентської молоді.	2
	Тема 9. Основні закономірності функціонування студентської групи	2
	Тема 10. Основні етапи та напрями формування особистості майбутнього фахівця.	2
	Тема 11. Теоретичні та експериментальні дослідження у фізкультурно-спортивній реабілітації	2
	Тема 12. Застосування інноваційних фітнес-технологій у фізкультурно-спортивній реабілітації.	2
	Тема 13. Особливості розробки проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації.	
	Тема 14. Шляхи підвищення кваліфікації фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації.	
	Тема 15. Міжнародне співробітництво у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.	
	Разом	24

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1

Аналіз розвитку вищої освіти та педагогічних ідей

Мета: проаналізувати розвиток вищої освіти та педагогічних ідей.

Завдання:

1. Опрацювати літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Розвиток вищої освіти протягом історії відображає постійні зміни в суспільстві, технологіях та економіці. Цей розвиток відбувався від середньовічних університетів, орієнтованих на вузьке коло студентів і класичної освіти, до сучасних закладів вищої освіти, які охоплюють різноманітні галузі знань і використовують інноваційні технології, тобто освітня система постійно еволюціонувала. Основні зміни включають перехід до масової освіти, інтеграцію новітніх технологій, таких як онлайн-курси та дистанційне навчання, а також зростання міжнародної співпраці та мобільності студентів і викладачів. Ці трансформації відповідають на виклики сучасного світу, забезпечуючи доступ до освіти широким верствам населення і підвищуючи якість навчання.

Педагогічні ідеї, які підтримують цей розвиток, також зазнали значної еволюції. Традиційні педагогічні підходи, орієнтовані на викладання як основну форму передачі знань, поступово доповнювалися і замінялися новими методами, які підкреслюють активне навчання, розвиток критичного мислення та самостійної роботи студентів. Концепції конструктивізму, де студенти активно

створюють знання через взаємодію з навколишнім середовищем і співпрацю з іншими, стали ключовими у сучасній педагогіці. Інклюзивна освіта, яка прагне забезпечити рівні можливості для всіх студентів, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей та потреб, також відіграє важливу роль у формуванні сучасних педагогічних підходів.

Аналіз розвитку вищої освіти та педагогічних ідей демонструє, як взаємопов'язані зміни в освітній системі та педагогічній думці сприяють покращенню якості навчання і відповідають потребам сучасного суспільства. Цей розвиток відображає прагнення до створення більш гнучкої, доступної та ефективної освітньої системи, яка здатна підготувати студентів до складного і швидкозмінного світу. Важливість адаптації та впровадження нових педагогічних ідей, таких як інтерактивне навчання, використання технологій та підтримка індивідуальних навчальних траєкторій, є ключовою для подальшого розвитку вищої освіти.

Питання:

1. Опишіть історію розвитку вищої освіти в світі.
2. Опишіть історію розвитку вищої освіти в Україні.
3. Проаналізуйте розвиток педагогічних ідей .

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2

Застосування дидактичних підходів і концепцій у вищій школі

Мета: визначити основні дидактичні підходи та концепції.

Завдання:

1. Визначити основні дидактичні підходи у вищій школі.
2. Розглянути основні концепції у вищій школі.

Короткий огляд теми:

Дидактика (грец. – didaktikos – повчальний) вищої школи – це розділ педагогіки вищої школи, який знайомить із закономірностями і принципами навчання, досліджує проблеми змісту, методів, форм і технологій професійної підготовки майбутнього фахівця в умовах закладу вищої освіти.

Науковці виокремлюють дві функції дидактики: науково-теоретичну і конструктивно-технологічну (В. Попков і А. Кожухов).

Науково-теоретична функція полягає у вивченні, систематизації та узагальненні педагогічного досвіду, його науковому обґрунтуванні, поясненні на основі закономірностей і механізмів пізнавального розвитку особистості.

Конструктивно-технологічна функція дидактики - це визначення змісту, ефективних методів, прийомів і засобів навчання, конструювання навчальних технологій. Вона допомагає з'ясувати, як, враховуючи закономірності пізнавального розвитку студентів, організувати навчальний процес для забезпечення його максимальної ефективності; які форми, методи і засоби є оптимальними у певних ситуаціях; якими принципами варто керуватися викладачу.

Завданнями дидактики вищої школи є:

- розробка теорії вищої освіти;
- модернізація освітніх технологій;
- удосконалення змісту підготовки майбутніх фахівців різних профілів (визначення оптимальних шляхів, вибір методів, форм, технологій навчання).

Узагальнюючи існуючі дидактичні концепції, науковці виділяють три системи навчання: традиційну, педоцентричну і сучасну. Поділ концепцій на три групи здійснено на основі того, як трактується процес навчання, об'єкт і предмет дидактики. У традиційній системі навчання визначальна роль належить викладанню, діяльності викладача (Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці). У педоцентричній концепції головна роль у навчанні належить діяльності того, хто навчається (Д. Дьюї, Г.

Кершенштейнер, В. Лай). Сучасна дидактична система ґрунтується на положенні про те, що викладання і учіння є невід'ємними складовими процесу навчання, а їх дидактичний взаємозв'язок у структурі цього процесу є предметом дидактики. Сучасну дидактичну концепцію визначають такі напрями: програмоване, проблемне, розвиваюче навчання (П. Гальперін, Л. Занков, В. Давидов), гуманістична педагогіка (К. Роджерс), когнітивна психологія (Дж. Брунер), педагогіка співробітництва.

Навчальний процес у вищій школі – це єдність і взаємозв'язок викладання (діяльність викладача) і учіння (діяльність студента), спрямованих на досягнення цілей навчання, розвитку особистості студента та його підготовки як майбутнього фахівця.

Викладання – діяльність науково-педагогічних працівників: – передавання професійно-орієнтованої інформації; – організація навчально-пізнавальної діяльності студентів; – надання методичної допомоги у процесі навчання студентів; – стимулювання інтересу, самостійності й творчості студентів; – оцінювання рівня навчальних досягнень студентів.

Процес управління навчально-пізнавальною діяльністю охоплює кілька компонентів: планування, організація, стимулювання, контроль, регулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів та аналіз її результатів.

Питання:

1. Які основні функції дидактики вищої школи та як вони впливають на процес навчання?
2. Як різні дидактичні концепції трактують процес навчання та роль викладача і студента в ньому?
3. Які основні завдання дидактики вищої школи та як вони сприяють модернізації освітніх технологій?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3

Сучасні технології застосування методів та технології навчання у фізичній культурі і спорті

Мета: ознайомити студентів з сучасними технологіями застосування методів та технологій навчання у фізичній культурі і спорті

Завдання:

1. Опрацювати літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Кузьміна Н.В. виділяє 5 рівнів продуктивності педагогічної діяльності:

Методи навчання – це впорядковані способи спільної діяльності викладача і студентів, спрямовані на ефективне розв’язання навчальних завдань. Між способами діяльності викладача (викладання) і способами діяльності студентів (учіння) існує тісний взаємозв’язок. Методи навчання реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності.

Форма організації навчання - це обмежена у часі та просторі взаємна діяльність викладача й студентів. В історії розвитку педагогіки набули поширення такі форми організації навчання, як індивідуальна, групова, класно-урочна, белл-ланкастерська, дальтон-план, бригадно-лабораторна тощо.

Прийом – це компонент методу навчання. У методі організації роботи студентів із підручником виділяються такі прийоми, як конспектування, складання плану тексту, підготовка тез, цитування, складання анотації, рецензування, створення словника теми, побудова схематичної моделі тексту.

Засоби навчання – це пристрої і предмети, які використовуються викладачем та студентами в навчальному процесі. До них належать: технічні засоби навчання, натуральні предмети, репродукції, символічні навчальні посібники.

Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні і практичні (аспект передачі і сприймання навчальної інформації);
- індуктивні і дедуктивні (логічний аспект);
- репродуктивні і проблемно-пошукові (аспект мислення),
- самостійної діяльності і роботи під керівництвом викладача (аспект управління).

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (усний, письмовий)

Класифікація методів навчання за джерелом знань. Однією з найбільш поширених у дидактиці є класифікація методів навчання за джерелом знань: словесні, наочні і практичні.

У словесних методах джерелом знань є усне або друковане слово, у наочних – предмети, явища, наочні посібники, у практичних – практичні дії, спрямовані на одержання знань, вироблення умінь і навичок.

Розрізняють такі словесні методи навчання: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою.

Класифікація методів за пізнавальною діяльністю студентів. За пізнавальною діяльністю студентів методи класифікують:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемний виклад;
- частково-пошуковий (евристичний);
- дослідницький.

Засоби навчання – це пристрої і предмети, які використовуються викладачем та студентами у навчальному процесі: технічні засоби навчання, натуральні предмети, репродукції, символічні навчальні посібники.

Технічні засоби навчання: екранні, що розраховані на зорове сприймання, звукові та екранно-звукові (кінофільми, телепередачі, відеозаписи).

Сучасними технічними засобами навчання є:

– комп'ютерні та предметні комплекси (робочі місця викладача і студента);

– навчальна техніка (принтер, сканер, проектор), що розширює спектр та ефективність застосування комп'ютерної техніки;

– програмно-методичні комплекси (комп'ютерні навчальні програми) з кожної навчальної дисципліни;

– мереживне та телекомунікаційне обладнання;

– спеціалізовані меблі для навчальних кабінетів;

– лабораторне обладнання;

– навчальні прилади.

Питання:

1. Які основні рівні продуктивності педагогічної діяльності виокремлює Кузьміна Н.В. та як вони впливають на процес навчання?
2. Які методи навчання визначаються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності, згідно з поданою класифікацією?
3. Які форми організації навчання найбільш поширені в історії педагогіки та як вони впливають на взаємодію викладача і студентів?
4. Які основні типи методів організації і проведення навчально-пізнальної діяльності розрізняють науковці, і як вони сприяють активному участі студентів у процесі навчання?
5. Які сучасні технічні засоби навчання використовуються в освітньому процесі, і яку роль вони відіграють у підвищенні ефективності навчання?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4

Тестування в системі діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Мета: ознайомити з сучасними видами та методами контролю, оцінювання знань, умінь й навичок здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти.

Завдання:

1. Опрацювати літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Тестування в системі діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є важливим інструментом для визначення рівня засвоєння матеріалу та оцінки успішності навчання. Перш за все, воно дозволяє об'єктивно виміряти знання, уміння та навички студентів у конкретних предметах або областях знань. Тестування дозволяє виявити як слабкі, так і сильні сторони навчання, що дозволяє здійснювати подальші корекції у навчальному процесі.

Крім того, тестування в системі діагностики навчальних досягнень дозволяє забезпечити стандартизацію процесу оцінювання, що робить його більш об'єктивним і порівняльним. Це особливо важливо для вищої освіти, де студенти можуть мати різний фон знань та навичок.

Крім того, тестування може бути використано як інструмент для здійснення аналізу ефективності навчальної програми або конкретних методів навчання. Результати тестування можуть допомогти виявити недоліки в освітньому процесі та вчасно внести необхідні зміни для покращення якості навчання.

Тестування в системі діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є важливим інструментом для оцінки знань і навичок студентів, стандартизації процесу оцінювання та аналізу ефективності навчального процесу.

Створення тестів – це складний процес, який передбачає вивчення психометричних особливостей, методологічних принципів тестування та знання педагогічних аспектів оцінювання. Важливо враховувати різноманітні аспекти тестування, такі як тип питань, формат тесту, методи оцінювання та вибір правильних відповідей.

Приклади створення різних тестових запитань:

1. **Тест з відкритими питаннями:**
  - Створюйте питання, які вимагають розвинутої відповіді, а не простих "так" або "ні".
  - Забезпечте чіткі і точні інструкції щодо того, що вимагається від студента.
  - Визначте критерії оцінювання.
2. **Тест з закритими питаннями (множинного вибору):**
  - Формулюйте питання однозначно і зрозуміло, уникайте подвійних заперечень.
  - Забезпечте баланс між правильними і неправильними відповідями.
  - Уникайте навмисного створення пасток або заплутаних ситуацій.
3. **Заповнення пропусків:**
  - Розмістіть пропозиції логічно, забезпечте послідовність.
  - Уникайте подвійних можливих відповідей.
  - Переконайтеся, що пропозиції граматично і логічно впорядковані.
4. **Тест з короткою відповіддю:**

- Ставте конкретні питання, які вимагають коротких, але повних відповідей.
  - Уникайте двозначностей, ставте запитання якнайточніше.
  - Проводьте документовану оцінку, щоб уникнути упередженості або несправедливості.
5. **Тест з послідовним порядком:**
- Уникайте занадто складних чи заплутаних послідовностей.
  - Використовуйте логічні та практичні послідовності, які відповідають темі тестування.
  - Забезпечте достатню кількість елементів у послідовності для забезпечення адекватного тестування.
6. **Інтерактивні тести (з використанням відображення графіки, відео тощо):**
- Забезпечте сумісність з використовуваними технічними засобами.
  - Ретельно перевірте доступність інтерактивних елементів на різних пристроях та платформах.
  - Визначте чіткі критерії оцінювання для інтерактивних відповідей.
7. **Інтерактивні тести (з використанням відображення графіки, відео тощо):**
- Забезпечте сумісність з використовуваними технічними засобами.
  - Ретельно перевірте доступність інтерактивних елементів на різних пристроях та платформах.
  - Визначте чіткі критерії оцінювання для інтерактивних відповідей.
8. **Есе або складання тексту:**
- Студентам пропонується написати короткий есе або текст на задану тему, де вони мають

продемонструвати розуміння матеріалу та критичне мислення.

9. Портфоліо або проектні завдання:

- Студенти працюють над проектом або складають портфоліо, яке демонструє їхні знання, вміння та досягнення протягом певного періоду

Питання:

1. Як тестування сприяє об'єктивному вимірюванню знань, умінь та навичок студентів у вищій освіті?
2. Які переваги стандартизації процесу оцінювання через тестування в системі діагностики навчальних досягнень?
3. Як результати тестування можуть використовуватися для аналізу ефективності навчальних програм у вищій освіті?
4. Які методи створення різних типів тестових запитань можуть бути застосовані для оцінювання знань та навичок студентів у педагогіці вищої освіти?
5. Які основні характеристики та вимоги до створення різних типів тестів для ефективного оцінювання студентів у вищій освіті?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 5

Розробка методичного забезпечення для навчального процесу

Мета: ознайомитись методичним забезпеченням навчального процесу та його розробкою.

Завдання:

1. Проаналізувати літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розробити силябус освітнього компоненту.

Короткий огляд теми:

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Освітній компонент – складова освітньої програми (навчальна дисципліна, курсова робота (проект), практика, кваліфікаційна робота (проект), кваліфікаційний екзамен тощо), спрямована на досягнення визначених результатів навчання, якій встановлено форму підсумкового контролю та визначено кількість кредитів ЄКТС.

Програмні результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми;

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення окремих ОК.

Силабус – документ університету, який містить програму ОК та політики викладання і навчання.

Положення про силабус:

<https://ep3.nuwm.edu.ua/25263/>

Питання:

1. Дайте визначення поняттям «Компетентність», «Освітній компонент», «Програмні результати навчання», «Результати навчання», «Силабус».

2. Охарактеризуйте структуру та зміст силабусу.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6

Роль викладача в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти

Мета: ознайомитись з роллю викладача в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Професійна кваліфікація та певна сукупність особистісних якостей і властивостей.

Складовими професійної кваліфікації науково-педагогічного працівника є:

- спеціально-предметна компетентність (знання з навчальної дисципліни, широка ерудиція);
- психолого-педагогічна компетентність (теоретичні знання з психології і педагогіки, а також певні групи умінь: психологічні, операційно-методичні; конструктивно-проективні; оцінювання й контролю; експертно-аналітичні; науково-дослідницькі; виховні);
- комунікативна компетентність;
- соціокультурна компетентність.

До психологічних умінь викладача закладу вищої освіти належать:

- формування пізнавальних потреб студентів; - уміння стимулювати пізнавальну активність студентів;
- формування сприятливого психологічного клімату у студентському колективі;
- підготовка діагностичних методик у вигляді завдань-тестів для визначення навчальних досягнень студентів;

- застосування методик, спрямованих на визначення ефективності навчального процесу та оцінку його результативності;

- застосування спеціальних методів і прийомів для визначення рівня засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни, наукових понять, наукових теорій, концепцій;

- застосування діагностичних методів для визначення рівня сформованості професійних компетенцій;

- впровадження в практику професійної підготовки майбутніх фахівців методів самоаналізу та самоконтролю;

Важливим для діяльності викладача є сформовані у нього уміння оцінювання й контролю:

- проведення контролю на різних етапах навчання: поточного і підсумкового, письмового і усного, вибіркового і фронтального, репродуктивного і творчого тощо;

- застосування операцій оцінювання у різних системах, вербальне оцінювання у формі заохочення, схвалення, осуду, зауваження, покарання, стимулювання, порівняння, розгортання перспектив досягнень тощо;

- укладання індивідуальних карт навчальних досягнень студентів: засвоєння теоретичних знань, засвоєння прикладних знань, володіння евристичними прийомами, володіння логічними прийомами пізнання, здійснення алгоритмічних пізнавальних дій, розвиток дій, рефлексій, контроль і самоконтроль, оцінювання, педагогічна корекція і самокорекція;

Сучасними науково-дослідницькими уміннями викладача є:

- розробка сучасних технологій та методик професійної підготовки майбутніх фахівців;

- організація нових інформаційно-комунікативних структур;

- інтенсифікація методів навчання;

- аналіз основних тенденцій розвитку системи вищої професійної освіти;

- вивчення досвіду роботи колег та застосування ефективних методик у своїй педагогічній діяльності;

До важливих методично-виховних умінь викладача закладу вищої освіти відносять:

- формування у студентів національної свідомості, самосвідомості;

- формування почуття національної гідності, патріотизму, громадського обов'язку;

- володіння прийомами і методами виховання;

- формування у студентів моральних ціннісних установок;

- постійне впровадження серед студентів норм загальнолюдської культури;

- виховання співпереживання, співчуття, толерантності, доброзичливості;

- поєднання вимог до саморозвитку і самовдосконалення студентів з повагою і турботою про них;

- цілеспрямоване формування у студентів якостей конкурентоспроможного професіонала з активною громадською позицією та ціннісного ставлення до родини;

- виховання студентів щодо їх правової, естетичної та фізичної культури;

- пропаганда здорового способу життя серед студентської молоді.

Питання:

1. Які складові входять до професійної кваліфікації науково-педагогічного працівника?
2. Які психологічні уміння викладача закладу вищої освіти є важливими для формування пізнавальних потреб студентів?
3. Які методи та прийоми застосовуються для оцінювання та контролю на різних етапах навчання?
4. Які сучасні науково-дослідницькі уміння є необхідними для викладача закладу вищої освіти?

5. Які методично-виховні уміння викладача сприяють формуванню у студентів моральних ціннісних установок та національної свідомості?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 7

Педагогічне спілкування як основна форма взаємодії та співробітництва викладача та здобувача вищої освіти

Мета: ознайомитись з педагогічним спілкуванням як основною формою взаємодії та співробітництва викладача та здобувача вищої освіти.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Педагогічне спілкування - професійне спілкування викладача з студентами на заняттях та у позанавчальний час, спрямоване на формування сприятливого психологічного клімату та оптимізацію професійної підготовки майбутніх фахівців (обмін інформацією, організація діяльності студентів, самоствердження особистості кожного студента впродовж навчання). Як будь-який творчий процес, педагогічне спілкування складається з взаємопов'язаних компонентів: принципи спілкування, мета і завдання професійної підготовки та виховання студентів; стиль педагогічного спілкування, сукупність конкретних прийомів і засобів, які використовує науково-педагогічний працівник залежно від конкретних умов, професійного досвіду, здібностей і вмій.

Видатний український науковець І.А. Зязюн виокремив три компоненти спілкування: пізнавальний, естетичний і поведінковий. Учений наголошував: «Спілкування обов'язково передбачає формування у педагогів і вихованців образів один одного і понять про

особистісні властивості кожного учасника спілкування; воно несе в собі естетичну характеристику – зовнішню і внутрішню подобу учасників спілкування, викликає певне до себе відношення...».

Педагогічне спілкування може відбуватися на різних рівнях: примітивному, маніпулятивному, стандартизованому, діловому, особистісному. Культура викладача виявляється у особистісному рівні спілкування з студентами, що базується на глибокій зацікавленості до студента, визнанні його самостійності, розвитку його духовного світу. Цей рівень спілкування передбачає уміння дослухатися до проблем студентів, встановлювати з ними контакт, відчувати й розуміти реакцію аудиторії впродовж навчального процесу, зацікавити майбутніх фахівців поясненням навчального матеріалу. Кожен з науково-педагогічних працівників має володіти культурою педагогічного спілкування, прагнути постійно аналізувати свою науково-педагогічну діяльність, вивчати та впроваджувати на своїх заняттях досягнення педагогіки для підготовки конкурентоздатних фахівців.

Педагогічний такт - грамотне спілкування з студентами в складних педагогічних ситуаціях, уміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу, почуття міри, здатність швидко оцінити ситуацію і знайти оптимальне рішення.

Основні показники педагогічного такту: людяність; вимогливість без брутальності та причепливості; педагогічний вплив без приниження особистої студента; вміння чітко формулювати вказівки та прохання; уміння почути співрозмовника; діловий тон та простота у спілкуванні з студентами; принциповість і наполегливість; уважність та чуйність; почуття гумору; скромність.

Педагогічний такт набувають разом з педагогічною культурою упродовж педагогічної діяльності і характеризує досвідченість науково-педагогічного працівника як майстра своєї справи.

Стилі педагогічного спілкування:

- спілкування на основі професійних порад педагога, його відношення до педагогічної діяльності загалом. Про таких викладачів кажуть: «За ним студенти буквально по п'ятах ходять». У закладах вищої освіти педагогічне спілкування викладача і студентів ґрунтується на їх спільних професійних інтересах:

- спілкування на основі дружнього відношення педагога і студента (вид комунікації передбачає захопленість спільною справою, викладач виконує роль наставника та учасника спільної навчально-виховної діяльності);

- спілкування-дистанція (вид педагогічного спілкування, у якому є певна дистанція, у навчанні - з посиленням на авторитет; у вихованні - на життєвий досвід і вік);

- спілкування-загравання (спілкування, властиве молодим викладачам, які надмірно прагнуть популярності, проте забезпечують лише дешевий авторитет).

Питання:

1. Що таке педагогічне спілкування і які його основні цілі?
2. Які три компоненти спілкування виокремив І.А. Зязюн?
3. Які існують рівні педагогічного спілкування і що характеризує особистісний рівень?
4. Що таке педагогічний такт і які його основні показники?
5. Які стилі педагогічного спілкування існують і в чому полягає їхня сутність?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 8

Психологічні особливості виховання студентської молоді

Мета: ознайомитись з психологічними особливостями виховання студентської молоді.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути психологічні особливості виховання студентської молоді.

Короткий огляд теми:

Завданням вищої школи є забезпечення тісного зв'язку професійного навчання й морального виховання студентів, підготовка майбутніх фахівців до виконання соціальних функцій у нових умовах розвитку суспільства. На сучасному етапі розвитку вищої освіти виховання студентів розглядається у двох аспектах: виховання творчої особистості майбутнього фахівця і виховання високоморальної, толерантної особистості з високими громадянськими якостями. Нині у педагогічному процесі університетів приділяється увага розвитку інтелектуального, морального і культурного потенціалу особистості студента, визначенню його життєвої позиції, реалізації творчих можливостей.

До педагогічних принципів виховання студентів належать:

- демократизація освіти, створення передумов для розвитку активності, ініціативи, творчості студентів;
- гуманізація, посилення уваги до особистості кожного студента як вищої соціальної цінності суспільства, формування громадянина з високими інтелектуальними та моральними якостями;
- єдність національного і загальнолюдського у змісті виховання.

Демократизація вищої освіти не означає, що студент має абсолютну свободу і не має ніяких обов'язків перед державою, суспільством, родиною і навіть перед самим собою.

Почуття внутрішньої свободи пов'язане з почуттям власної гідності, самоцінності.

Самоцінність — це наскільки людина вважає себе гідною поваги оточуючих людей.

Свобода дає нам право вирішувати власні проблеми. Водночас вона вимагає від нас і певних духовних зусиль. Виміром справжньої внутрішньої свободи є моральна духовна творчість. Вона допомагає перетворити етичні норми у власний потенціал. Моральне зростання особистості майбутнього фахівця відбувається як власний саморозвиток.

Завдання викладача – надавати кваліфіковану психологічну допомогу студентам, які опинилися у складній ситуації вибору. Кінцева мета виховання студентів: навчити молоду людину переборювати себе, володіти своїми почуттями, обирати свій життєвий шлях, вирішувати та нести відповідальність за свій вибір.

Гуманізація освіти – це система заходів, спрямованих на вдосконалення культурної та духовної складової особистості, уміння жити в суспільстві за моральними нормами, розвивати свої здібності до творчої діяльності.

Процес виховання – формування відповідних умов (матеріальних, соціальних, організаційних та ін.) для зростання особистості молодої людини через залучення її до різних видів діяльності і перш за все, провідної діяльності. Для студентів провідною діяльністю є навчально-професійна діяльність.

Психологічним механізмом формування будь-якої якості особистості є поєднання трьох компонентів: зразок, емоція, дія (вчинок). Студент розкриває свої особистісні якості відповідно до досвіду своїх вчинків.

У закладах вищої освіти формою прояву соціальної поведінки є дотримання учасниками навчально-вихованого процесу норм і правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, виконання своїх обов'язків, відношення до оточуючих тощо. Кожна з них відображає певну рольову субординацію (викладач - студент, керівник - підлеглий).

У міжособистісних взаєминах «викладач-викладач», «студент-студент» норми визначаються самими учасниками взаємодії, що відображає їхню моральну і психологічну культуру. У взаємовідношеннях виявляються моральні почуття.

Виховання студентської молоді – це і організація самовиховання студента, його професійне зростання, розвиток творчих можливостей.

Важливим завданням викладачів є розвиток у студентів відповідальність перед суспільством, державою, батьками та собою за свою майбутню професійну діяльність.

Завдання викладачів вищої школи - санкціонувати, стверджувати культуру поведінки студентів через їхні конкретні вчинки. Обов'язком викладачів є не тільки пояснення етичних норм, визначення і вказування на недоліки студентів, а й реалізація чіткої корекційної тактики. Психологічна сила слова викладача може викликати у студента спалах емоцій (наприклад, сором), а за ним і позитивну зміну його поведінки.

Питання:

1. Які завдання стоять перед вищою школою у контексті морального виховання та професійного навчання студентів?
2. У яких двох аспектах розглядається виховання студентів на сучасному етапі розвитку вищої освіти?
3. Що таке гуманізація освіти і які її основні цілі?
4. Які три компоненти складають психологічний механізм формування будь-якої якості особистості?

5. Які завдання викладача пов'язані з етичними нормами та корекційною тактикою?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 9

Основні закономірності функціонування студентської групи

Мета: ознайомитись з основними закономірностями функціонування студентської групи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути основні закономірності функціонування студентської групи.

Короткий огляд теми:

Студентська група є елементом педагогічної системи закладу вищої освіти. У психології існують поняття: **груповий суб'єкт** - спільність людей із відповідними характеристиками, **групові санкції** - сукупність засобів, за допомогою яких група стимулює нормативну поведінку кожного її члена.

Груповий суб'єкт має такі психологічні особливості:

- це взаємопов'язана, взаємозалежна і взаємовідповідальна група людей, яка залучена до різноманітних форм спільної діяльності: спілкування, групові дії і поведінка, загальна групова активність;
- здатність групи до саморефлексії (формування образу групи і почуття «Ми», що містить групову оцінку, психологічну готовність до колективних видів спільної діяльності).

Студентська група – спільність автономна й самодостатня. Вона здатна сама вирішувати свої внутрішні проблеми, а її активність пов'язана з соціальним життям закладу освіти, розв'язанням соціальних питань (орган студентського самоврядування).

Студентська характеризується як мала група, офіційно створена (зовнішньо організована), яка може містити й неформальні мікрогрупи. Вона створюється у закладі вищої освіти, що зумовлюється потребами педагогічного управління.

Студент зазвичай входить до складу різних соціальних груп.

Дослідники виокремлюють декілька видів малих груп, в одній або в декількох із яких перебуває впродовж навчання студент, серед них:

1) студентська академічна група, існування якої зумовлене специфікою організації навчального процесу у закладі вищої освіти і яка спеціально створюється для успішного здійснення навчально-виховних функцій;

2) студентські наукові гуртки, науково-теоретичні семінари, функціонування яких зумовлене необхідністю залучати всіх студентів закладу вищої освіти до якогось виду науково-пошукової роботи;

3) студентські групи, існування яких зумовлене формою організації виховного процесу та необхідністю розвитку громадсько-політичної й організаторської активності молоді, формування громадянської і політичної її свідомості;

4) трудові студентські групи, існування яких зумовлене необхідністю організації трудового виховання студентів;

5) групи художньої самодіяльності та спортивні команди, організація яких зумовлена необхідністю естетичного й фізичного виховання студентів;

6) родинно-побутові малі групи, які пов'язані з веденням домашніх справ, підтриманням родинних стосунків, проведенням дозвілля в сім'ї, заняттям за інтересами і розвагами;

7) ситуативні, епізодичні або довготривалі групи, існування яких пов'язане з проведенням організованого спільного відпочинку та оздоровлення студентів, спільного проживання в гуртожитку;

8) студентські неформальні групи, які виникають не санкціоновано на основі особистих симпатій, приязні, взаємної привабливості.

Одним з основних елементів навчально-виховної системи закладу вищої освіти є студентська академічна група, для якої характерно:

- загальна мета і завдання професійної підготовки;
- спільна навчально професійна діяльність;
- зв'язки ділового та особистісного характеру; -
- однорідність складу групи за віком (пізня юність);
- висока поінформованість один про одного; - активна взаємодія у процесі комунікації;
- високий рівень студентського самоврядування;
- обмежений терміном навчання в університеті час існування.

Між студентами групи встановлюються:

- функціональні зв'язки, які визначаються розподілом функцій між студентами як членами групи;
- емоційні зв'язки, або міжособистісні комунікації, які виникають на основі симпатій, загальних інтересів.

Студентська академічна група за період свого існування розвивається і проходить шлях від офіційно створеної групи до згуртованого колективу, який на останньому курсі може розпастися знову на мікрогрупи, кожна з яких характеризується якісними особливостями:

- спрямованість поведінки та діяльності членів групи;
- організованість членів групи;
- комунікативність членів групи.

Питання:

1. Які основні психологічні особливості характерні для групового суб'єкта у студентській групі?
2. Як визначається активність студентської групи у контексті соціального життя закладу вищої освіти?
3. Які види малих груп, до яких може входити студент протягом навчання, виділяють дослідники?

4. Які основні характеристики відрізняють студентську академічну групу від інших видів малих груп?

5. Які типи зв'язків встановлюються між студентами у студентській академічній групі?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 10

Основні етапи та напрями формування особистості майбутнього фахівця.

Мета: розглянути основні етапи та напрями формування особистості майбутнього фахівця з технологіями подолання конфліктів.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Найважливішим завданням, що покладається на вищу школу, є формування особистості студента як професіонала. В Законі України «Про вищу освіту» вказано, що «мова повинна йти про професійне становлення і професійне зростання особистості студента як спеціаліста, професіонала, про формування творчої, духовно багатой особистості з урахуванням її потреб, інтересів, бажань, здібностей».

Професійне становлення особистості за Л. Б. Шнейдер – *формування професійної спрямованості, компетентності, соціально значущих і професійно важливих якостей і їх інтеграції, готовність до постійного особистісного і професійного зростання.*

Професійне становлення майбутнього фахівця залежить від певних характеристик людини, які визначально детермінують кінцевий успіх формування студента як професіонала, його професійну готовність та у

сукупності зумовлюють її рівень. Основними до цих характеристик, на думку В. А. Бодрова, належать:

- професійна мотивація як спонукальна та спрямовуюча активність особистості на задоволення не тільки біологічних потреб, але насамперед потреб у праці, спілкуванні, самоствердженні, самореалізації, самовдосконаленні;

- загальна і професійна підготовленість у формі попередніх (для опанування професії) і кваліфікаційних (з урахуванням рівня професіоналізації) знань, навиків і умінь, необхідних для виконання стандартних та нетипових професійних завдань;

- рівень функціональної готовності і резервів організму до трудової діяльності, розвиток професійно важливих фізіологічних функцій аналізаторів та фізичних якостей (сила, швидкість, витривалість);

- стан індивідуально-психологічних функцій людини і насамперед професійно важливих якостей для конкретної діяльності, що характеризують пізнавальні процеси і психомоторику, темперамент, характерологічні та емоційно-вольові особливості особистості.

Важливою складовою щодо ефективності професійного становлення набуває змістовність, основні напрями, етапність навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Динаміка професійного становлення має досить складний характер і змінюється впродовж усього періоду навчання.

Перший курс вирішує завдання залучення вчорашнього абітурієнта до студентських форм життя, адаптації до нових умов вузівського навчання. Поведінка студентів характеризується високим рівнем конформізму, відсутністю диференційованого підходу до своїх соціальних ролей.

Другий курс характеризується періодом найбільш напруженої навчальної діяльності. У життя другокурсників інтенсивно включені усі форми навчання й виховання.

Студенти отримують загальну підготовку, водночас формуються та розвиваються їх культурні запити та потреби. Процес адаптації до освітнього середовища в цілому завершений.

Третій курс – початок професійної спеціалізації, зміцнення інтересу до наукової роботи як відображення подальшого розвитку й поглиблення професійних інтересів студентів. Відтепер форми становлення особистості у вузі значною мірою визначаються фактором спеціалізації.

На четвертому курсі відбувається перше реальне знайомство зі спеціальністю в період проходження практики. Для поведінки студентів характерним є інтенсивний пошук більш раціональних шляхів і форм спеціальної підготовки, відбувається переоцінка студентами багатьох цінностей життя й культури.

П'ятий курс (або навчання в умовах магістратури) – перспектива закінчення вищого навчального закладу формує чіткі практичні настанови на майбутню сферу діяльності. Студенти бажають знати й нові, більш актуальні цінності, які пов'язані з матеріальним і сімейним станом, місцем роботи та ін. Студенти поступово відходять від колективних форм життя вузу.

Е. Зеєр виокремлює такі етапи професійного становлення особистості: оптація (формування професійних намірів), професійна підготовка, професійна адаптація, первинна та вторинна професіоналізація та професійна майстерність. На цих етапах необхідним є застосування таких форм та методів навчання, які дозволять студенту подолати можливі сумніви щодо правильності вибору спеціальності, переконатися у власних здібностях, засвоїти теоретичні аспекти фундаментальної підготовки майбутніх фахівців.

Показником професійного становлення є *професіоналізм*, який виражається у набутих нових знаннях, умінні застосовувати їх на практиці; здатності

приймати рішення у різних ситуаціях, формуванні всебічно розвиненої особистості

Також важливим наслідком професійного зростання особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є *фахова компетентність*, яку набуває студент. Вона характеризується: ґрунтовними знаннями із загальноосвітніх і фахових дисциплін; вміннями і професійною технологією (технікою); здатністю мобілізувати у професійній діяльності знання і вміння, готовністю застосовувати узагальнені засоби виконання дій під час вирішення професійних завдань.

Успішність професійного становлення студента залежить від власної активності студента, від наявності відповідних мотивів. Ці мотиви визначають різні рівні активності студента в навчально-професійній діяльності:

1) вищий рівень – коли навчально-професійна діяльність приносить радість творчості;

2) виконавчий рівень – коли студент лише є «споживачем культури», який копіює зразки виконання навчальної діяльності з інших авторитетних осіб.

Л. Б. Шнейдер наголошує, що рівень професійного становлення студента можна визначити за такими критеріями:

1. Усвідомлення цілей професійної діяльності, прагнення знати свою справу, опанувати нею у повному обсязі, освоїти усі професійні функції, визначення структури професійних відношень і пошук свого місця в неї, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «хочу», характеристика суб'єкта діяльності – мрійливий, професійне становлення – невиражене.

2. Засвоєння основних знань, вимог професії до фахівця, усвідомлення своїх можливостей, уявлення про виконання цієї діяльності, здійснення її за зразком, встановлення професійних контактів, входження у професійну спільноту, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «знаю», характеристика

суб'єкта діяльності – усвідомлений, професійне становлення – виражене, пасивне.

3. Практична реалізація вибраних професійних цілей, самостійне і усвідомлене виконання діяльності, формування свого індивідуального стилю, формування певного середовища професійних контактів, інтенсифікація процесу професійного спілкування, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «можу», характеристика суб'єкта діяльності – вмільий, професіональне становлення – активне.

4. Вільне виконання професійної діяльності, підвищення рівня кар'єрного зростання, пошук складних професійних завдань, професійне вдосконалення, майстерність і творчість, відчуття значущості професійних контактів, усвідомлення своєї професійної неповторності, бажання передачі досвіду іншим, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «роблю», характеристика суб'єкта діяльності – творчий, професійне становлення – стійке.

Питання:

1. Яке головне завдання покладається на вищу школу відповідно до Закону України «Про вищу освіту»?
2. Які основні характеристики професійного становлення особистості виділяє Л. Б. Шнейдер?
3. Які етапи професійного становлення особистості виокремлює Е. Зеєр?
4. Як змінюється динаміка професійного становлення студентів протягом навчання на різних курсах?
5. Які критерії визначення рівня професійного становлення студента пропонує Л. Б. Шнейдер?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 11

Теоретичні та експериментальні дослідження у фізкультурно-спортивній реабілітації

Мета: розглянути основні напрями теоретичних і експериментальних досліджень у фізкультурно-спортивній реабілітації.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Теоретичні та експериментальні дослідження у фізкультурно-спортивній реабілітації є комплексним і багатоаспектним процесом, що об'єднує різні наукові дисципліни, які спрямовані на вивчення закономірностей і розробку нових методик відновлення функцій організму, порушених внаслідок травм, захворювань або хронічних станів.

Теоретичні дослідження

У теоретичній частині досліджень розробляються концептуальні моделі реабілітації, які базуються на сучасних знаннях про функціонування організму під час фізичних навантажень. Ці дослідження спрямовані на визначення оптимальних механізмів відновлення, зокрема:

1. **Фізіологічні основи реабілітації:** вивчаються процеси відновлення тканин, адаптація серцево-судинної, нервової та м'язової систем до фізичних вправ. Особлива увага приділяється вивченню механізмів регенерації, нормалізації обмінних процесів та відновленню енергетичного балансу організму.

2. **Біомеханічні аспекти:** теоретичні дослідження спрямовані на аналіз рухових функцій, порушених через травми чи хвороби. Це дозволяє

розробляти спеціальні вправи, що коригують рухи та повертають пацієнтам здатність до повноцінного руху.

3. Психологічні аспекти: важливий компонент реабілітаційного процесу, де досліджуються фактори, які впливають на мотивацію пацієнта, подолання стресу, тривожності, депресивних станів, що часто супроводжують травми або хвороби.

4. Роль фізичних вправ у підтриманні здоров'я: теоретичні дослідження спрямовані на вивчення профілактичної ролі фізичної активності у попередженні повторних травм або ускладнень захворювань.

Експериментальні дослідження

Експериментальні дослідження відіграють ключову роль у валідації теоретичних моделей та перевірці їх практичної ефективності. Вони включають:

1. Розробку та тестування реабілітаційних програм. Програми створюються для різних груп пацієнтів, зокрема тих, хто переніс травми опорно-рухового апарату, серцево-судинні захворювання, інсульти або хірургічні втручання. Ефективність цих програм оцінюється через об'єктивні показники, такі як функціональні можливості, рівень витривалості, силові показники та психологічний стан.

2. Порівняльні дослідження. Експериментальні групи, які використовують нові методики реабілітації, порівнюються з контрольними групами, що застосовують традиційні підходи. Це дозволяє визначити, які методи є найбільш дієвими та швидше сприяють відновленню пацієнтів.

3. Тестування нових технологій. Експерименти можуть включати застосування сучасних технологій, таких як біомеханічні датчики, електронні тренажери, віртуальна реальність для відновлення рухової функції. Це дозволяє визначити їхню ефективність у покращенні фізичних показників.

4. Моніторинг та оцінка результатів. Під час експериментів проводяться постійні вимірювання

фізичних, психологічних та соціальних показників пацієнтів, що дозволяє виявити динаміку змін і коригувати програми реабілітації в режимі реального часу.

Питання:

1. Які основні напрямки теоретичних досліджень у фізкультурно-спортивній реабілітації?
2. Яку роль відіграють експериментальні дослідження у валідації теоретичних моделей реабілітації?
3. Які сучасні технології використовуються в експериментальних дослідженнях для відновлення рухових функцій пацієнтів?
4. Як оцінюється ефективність реабілітаційних програм у фізкультурно-спортивній реабілітації?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 12

Застосування інноваційних фітнес-технологій у фізкультурно-спортивній реабілітації

Мета: ознайомитись з застосуванням інноваційних фітнес-технологій у фізкультурно-спортивній реабілітації.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Сучасні інноваційні процеси є невід'ємною частиною глобального прогресу, адже вони свідчать про активний розвиток різних галузей суспільства. Особливо яскраво це проявляється у сфері фітнесу, де нові технології, методики, програми та обладнання постійно вдосконалюються. Фітнес-інновації сприяють розвитку здорового способу життя, підвищуючи ефективність тренувань і реабілітаційних процесів. Важливо відзначити,

що розвиток інновацій у фітнесі відбувається завдяки інтеграції новітніх досягнень у сфері фізичної культури, медицини та спорту.

Інноваційні технології у фітнесі

Розвиток інноваційних технологій у фітнесі набирає обертів завдяки поєднанню багаторічних напрацювань у галузі оздоровчої фізичної культури з новітніми науковими досягненнями. Ці інновації охоплюють широке коло областей: від програм тренувань до передових пристроїв для вимірювання фізичних показників. Використання розумних годинників, трекерів активності, датчиків серцевого ритму та іншого технологічного обладнання дозволяє створювати індивідуальні тренувальні плани та слідкувати за ефективністю тренувань у режимі реального часу.

Також важливу роль у сучасному фітнесі відіграє віртуальна реальність та інтерактивні тренажери. Наприклад, велотренажери, що використовують VR-технології, дозволяють користувачам тренуватися в ігровій формі, занурюючись у віртуальні середовища. Це не тільки робить тренування більш захоплюючими, але й допомагає покращувати мотивацію та досягати кращих результатів.

Вплив фітнес-інновацій на інші галузі

Інноваційні технології у фітнесі мають вплив не тільки на саму сферу спорту, але й на інші галузі, такі як освіта, рекреація та реабілітація. У навчальних закладах новітні методики фізичного виховання допомагають залучати молодь до активного способу життя, формуючи здорові звички з раннього віку. У рекреації інновації дозволяють створювати нові формати активного відпочинку, спрямовані на покращення фізичного та психологічного здоров'я. У сфері реабілітації інноваційні технології допомагають пацієнтам швидше відновлюватися після травм і операцій, застосовуючи спеціалізоване обладнання та методики.

Одним із прикладів інноваційного обладнання є **пліометричний бокс "PLYO360"** від Escape Fitness. Це

обладнання у вигляді багатокутної платформи допомагає розвивати баланс і силу нижньої частини тіла. Особлива конструкція боксу дозволяє користувачам виконувати різноманітні пліометричні вправи, а спеціальний антиковзний матеріал робить його безпечним для використання навіть у реабілітаційних цілях.

Інший приклад – **слембол Fluiball**, який є вдосконаленою версією традиційного медбола. Його відмінність полягає в тому, що всередині замість піску або тирси знаходиться рідина, яка додає нестабільності під час тренувань. Це робить Fluiball ідеальним інструментом для тренування координації, сили та витривалості, а також для використання в реабілітаційних програмах.

Ще одним новаторським пристроєм є **штанга Fluilift**, яка замість традиційних твердих ваг оснащена кулями, наповненими рідиною. Завдяки цьому під час тренування виникає додаткова нестабільність, що сприяє покращенню координації, сили та рівноваги. Такі інновації роблять тренування більш ефективними і водночас складнішими, оскільки тіло змушене працювати в умовах постійної адаптації до змін ваги.

Подальший розвиток інноваційних технологій у фітнесі, ймовірно, буде пов'язаний із впровадженням штучного інтелекту, машинного навчання та ще ширшого використання віртуальної реальності. Інтелектуальні тренажери зможуть автоматично аналізувати фізичний стан користувача та коригувати тренувальні програми в реальному часі. Крім того, тренувальні програми все більше інтегруватимуться з мобільними додатками та онлайн-платформами, що дозволить людям займатися спортом у будь-який зручний для них час і в будь-якому місці.

Питання:

1. Які основні інноваційні технології використовуються у сучасному фітнесі?

2. Як впливають фітнес-інновації на розвиток реабілітаційних програм?
3. Чим відрізняється пліометричний бокс "PLYO360" від традиційного обладнання для тренувань?
4. Які переваги використання слембола Fluiball порівняно з класичним медболом?
5. Які перспективи розвитку інноваційних технологій у фітнесі та їхній вплив на майбутнє тренувальних програм?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 13

Особливості розробки проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації.

1. **Мета:** розглянути особливості розробки проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Розробка проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації є комплексним процесом, який поєднує наукові дослідження, базові спеціальні знання, фізичні навантаження, технологічні інновації та соціальні аспекти. Успішна реалізація таких проєктів вимагає врахування багатьох факторів, що стосуються як індивідуальних потреб пацієнтів, так і сучасних тенденцій у сфері реабілітації та фізичної культури.

Фізкультурно-спортивна реабілітація включає в себе широкий спектр методик, спрямованих на відновлення здоров'я людини після травм, операцій або хвороб. Основна мета реабілітаційних проєктів полягає у поверненні людини до повноцінного життя через оптимізацію фізичних

функцій тіла. Комплексний підхід до розробки таких проєктів охоплює функціональну діагностику, психологічний, фізичний і соціальний аспекти.

Розробка проєктів вимагає ретельного підбору реабілітаційних методик, які будуть максимально ефективними для кожного конкретного випадку. Важливим є індивідуалізація програм фізкультурно-спортивної реабілітації, що враховує стан здоров'я пацієнта, його фізичні можливості, мотиваційні фактори, а також цілі реабілітації. Для цього можуть бути застосовані різні підходи, такі як:

- фізичні вправи (різні види рухової активності для відновлення функцій опорно-рухового апарату);
- технологічні інновації (використання спеціального реабілітаційного обладнання та пристроїв для підтримки рухових функцій).

Сучасні реабілітаційні проєкти активно інтегрують інноваційні технології, які значно покращують ефективність реабілітаційного процесу. Наприклад, використання роботизованих тренажерів, віртуальної реальності (VR), технологій штучного інтелекту для моніторингу стану людини і коригування програм, а також спеціалізованого обладнання для вимірювання і аналізу фізичної активності пацієнта.

Етапи реалізації проєктів.

Проєкти у фізкультурно-спортивній реабілітації зазвичай проходять кілька етапів:

1. аналіз і підготовка – на цьому етапі здійснюється комплексний аналіз стану людини, вивчаються його потреби та можливості. Також визначаються цілі фізкультурно-спортивної реабілітації, зокрема відновлення конкретних фізичних функцій або досягнення певного рівня фізичної активності.

2. розробка програми – складається індивідуальний план реабілітації, який включає конкретні фізичні вправи, технології та методики, що будуть використовуватися під час реабілітації.

3. впровадження програми – проводиться активна робота з людиною, яка включає виконання фізичних вправ та моніторинг прогресу.

4. корекція програми – у процесі реалізації програми реабілітації проводиться регулярний моніторинг стану пацієнта. На основі отриманих даних програма може коригуватися для підвищення її ефективності.

5. оцінка результатів – завершальний етап передбачає аналіз досягнутих результатів, оцінку рівня відновлення людини і при необхідності розробку рекомендацій для підтримки фізичної активності.

Розробка реабілітаційних проєктів також має важливий соціально-економічний вплив. Успішні реабілітаційні програми сприяють швидкому поверненню людей до активного життя і праці, що позитивно впливає на економіку та знижує соціальні витрати. Крім того, такі програми підвищують якість життя людей, особливо тих, хто постраждав від серйозних травм або хронічних захворювань.

Таким чином, розробка проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації – це складний, але важливий процес, який вимагає врахування багатьох аспектів, від індивідуальних потреб людини до використання новітніх технологій. Ефективна реалізація таких проєктів допомагає не лише у фізичному відновленні людей, але й у їхньому соціальному та психологічному благополуччі.

Питання:

1. Які основні компоненти комплексного підходу до розробки проєктів у фізкультурно-спортивній реабілітації?

2. Які інноваційні технології використовуються у сучасних реабілітаційних проєктах?

3. На яких етапах реалізації фізкультурно-спортивної реабілітації проводиться корекція програми, і як вона здійснюється?

4. Як індивідуалізація реабілітаційних методик впливає на ефективність відновлення пацієнтів?

5. Який соціально-економічний вплив мають успішні проекти у фізкультурно-спортивній реабілітації?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 14
Шляхи підвищення кваліфікації фахівців з
фізкультурно-спортивної реабілітації

2. **Мета:** розглянути шляхи підвищення кваліфікації фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Підвищення кваліфікації фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації є надзвичайно важливим для забезпечення якісної та сучасної реабілітаційної допомоги пацієнтам. Постійний розвиток знань, навичок та компетенцій в цій галузі сприяє ефективнішому впровадженню інноваційних методів, технологій і програм для відновлення здоров'я людей.

Основні шляхи підвищення кваліфікації:

1. Формальна післядипломна освіта.

Формальна освіта є одним із найважливіших інструментів для підвищення кваліфікації.

Фахівці з фізкультурно-спортивної реабілітації можуть проходити навчання в закладах післядипломної освіти, на курсах спеціалізації, тренінгах та семінарах, що дозволяє їм отримати сучасні знання та оновити свої професійні навички. Для більш глибокого розуміння та спеціалізації в певних напрямках фізкультурно-спортивної реабілітації, фахівці можуть здобувати третій рівень освіти.

2. Стажування і практичний досвід

Практика відіграє ключову роль у підвищенні кваліфікації. Важливим елементом є стажування у або реабілітаційних закладах в Україні і за кордоном.

Участь у міжнародних стажуваннях дозволяє фахівцям не лише поглибити свої знання, але й вивчити інноваційні підходи в реабілітації, які використовуються в інших країнах.

3. Участь у науково-практичних конференціях і семінарах, які є важливими джерелами нових знань і тенденцій. семінари і тренінги дозволяють фахівцям отримувати конкретні практичні навички щодо застосування сучасних методик та обладнання.

4. Впровадження інноваційних технологій у навчання.

Сучасні технології стають невід'ємною частиною процесу підвищення кваліфікації. Онлайн-курси і платформи на зразок Coursera, edX або спеціалізовані реабілітаційні ресурси надають доступ до різноманітних курсів, що дозволяють фахівцям навчатися дистанційно та освоювати новітні методики. Використання віртуальної реальності для тренування реабілітаційних навичок, моделювання реабілітаційних сценаріїв або симуляції практичних випадків надає фахівцям можливість більш ефективно засвоювати знання.

5. Фахівці можуть активно брати участь у професійних асоціаціях та спільнотах.

Асоціації фізкультурно-спортивної реабілітації (членство в професійних організаціях сприяє обміну досвідом, участі в проектах та отриманню підтримки в професійному зростанні).

Онлайн-платформи та професійні форуми дозволяють фахівцям постійно бути в курсі нових досягнень, обговорювати складні випадки і спільно знаходити рішення.

6. Публікація наукових робіт і проведення досліджень.

Для фахівців із фізкультурно-спортивної реабілітації важливо не лише отримувати знання, але й самим активно займатися науковими дослідженнями. Участь у наукових дослідженнях та публікація результатів у наукових журналах дозволяє фахівцям підвищувати рівень професійної підготовки.

Залучення до міжнародних наукових проєктів та отримання грантів на дослідження дозволяє інтегрувати новітні розробки в практику фізкультурно-спортивної реабілітації.

7. Моніторинг новітніх тенденцій і самоосвіта.

Окрім формальних шляхів підвищення кваліфікації, фахівцям важливо постійно моніторити нові наукові відкриття та технологічні інновації. Регулярне читання спеціалізованих журналів і книг дозволяє фахівцям залишатися в курсі новітніх методик. Використання таких ресурсів, як PubMed, Medline, Scopus для доступу до наукових публікацій та сучасних досліджень допомагає розширити знання.

Питання:

1. Як стажування впливає на професійний розвиток фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації?
2. Які технології використовуються для підвищення ефективності навчання у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації?
3. Яку роль відіграють професійні асоціації та спільноти у підвищенні кваліфікації фахівців?
4. Чому важливо моніторити новітні тенденції та наукові відкриття для фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 15
Міжнародне співробітництво у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.

3. **Мета:** розглянути можливості міжнародної співпраці у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації з партнерами.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Опрацювати термінологію за темою.
3. Розглянути і систематизувати отриманні знання лекційного матеріалу.

Короткий огляд теми:

Міжнародне співробітництво у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації відіграє ключову роль у підвищенні якості фізкультурно-спортивних послуг та розвитку новітніх підходів до відновлення здоров'я населення. Завдяки глобальним партнерствам, країни мають можливість обмінюватися науковими знаннями, передовими практиками та технологіями для підвищення ефективності реабілітаційних заходів.

Налагодження міжнародного співробітництва у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації вимагає активної взаємодії на кількох рівнях. Ось кілька основних шляхів:

1. *Підписання двосторонніх та багатосторонніх угод.* Створення формальних договорів між державними та науковими установами різних країн дозволяє налагодити довгострокове співробітництво в галузі фізичної культури і спорту, зокрема фізкультурно-спортивної реабілітації. Це можуть бути меморандуми про співпрацю з міжнародними організаціями, університетами чи спортивними установами для обміну досвідом і дослідженнями.

2. *Міжнародні стажування та програми обміну.* Організація програм обміну студентами та фахівцями з реабілітації є одним із найефективніших шляхів взаємного збагачення знаннями та навичками. Такі програми дозволяють молодим фахівцям знайомитися з іноземними практиками та впроваджувати їх у своїй країні, сприяючи розвитку інноваційних підходів до реабілітації.

3. *Участь у міжнародних конференціях і семінарах.* Конференції, форуми та семінари на міжнародному рівні дають можливість обговорювати сучасні виклики у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації, обмінюватися результатами досліджень та встановлювати корисні контакти для подальшого співробітництва.

4. *Спільні наукові дослідження та проекти.* Розробка міжнародних дослідницьких проектів, залучення до грантових програм та обмін науковими даними можуть значно підвищити якість реабілітаційних послуг. Інноваційні методи, розроблені в рамках таких досліджень, часто стають доступними для широкого використання у світовій практиці.

5. *Співпраця з міжнародними організаціями та асоціаціями.* Партнерство з такими структурами, як ВООЗ, Міжнародний паролімпійський комітет або Міжнародна федерація спортивної медицини, відкриває доступ до міжнародних стандартів реабілітації, професійної підтримки та фінансування програм.

6. *Цифрові платформи та дистанційне навчання.* В епоху цифровізації онлайн-платформи для обміну досвідом, проведення вебінарів та дистанційних курсів дозволяють зберегти постійну комунікацію та співпрацю незалежно від географічного розташування партнерів.

Загалом, міжнародне співробітництво в цій сфері стимулює розвиток нових реабілітаційних програм, що спрямовані на поліпшення якості життя людей з обмеженими можливостями, сприяє гармонізації

методології та забезпечує обмін найкращими практиками між країнами.

Питання:

1. Як стажування впливає на професійний розвиток фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації?
  2. Які технології використовуються для підвищення ефективності навчання у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації?
  3. Яку роль відіграють професійні асоціації та спільноти у підвищенні кваліфікації фахівців?
  4. Чому важливо моніторити новітні тенденції та наукові відкриття для фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації?

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Вид контролю: 1 семестр – екзамен.

Методи контролю

1. Поточний контроль знань студентів з ОК оцінюється: участь студентів в обговоренні питань, винесених на лабораторні заняття та проблемних ситуацій; розв'язок ситуаційних вправ; самостійно підготовлені повідомлення студентів за темою лабораторного заняття.
2. Підсумковий контроль знань – екзамен відбувається відповідно до Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (сайт НУВГП).

Розподіл балів, які отримують студенти

	Короткий зміст завдання	За якісне виконання завдання, його представлення /подання/показ/ висвітлення/ демонстрація /виконання	За відповіді на запитання	Всього балів
Тема 1	Підготувати ґрунтовну відповідь з історії формування вищої школи. Знати етапи розвитку педагогічної думки в Україні та за її межами.	3	1	4
Тема 2	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття, чітко визначити методи, технології, форми та засоби навчання.	3	1	4
Тема 3	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття, чітко визначити методи, технології, форми та засоби навчання	3	1	4
Тема 4	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття. Знати як саме відбувається контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти	3	1	4
Тема 5	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття, презентувати слайди; ОК	3	1	4
Тема 6	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття.	3	1	4
Тема 7	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття, навести приклади педагогічної взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти	3	1	4
Тема 8	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття. Дати поради для полегшення адаптації першокурсників до навчання в ЗВО.	3	1	4
Тема 9	Підготувати презентацію по інтеграції одної з інноваційних технологій у фізичну культуру і спорт.	3	1	4
Тема 10	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття. Запропонувати свій шлях професійного становлення.	3	1	4
Тема 11	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття.	3	1	4
Тема 12	Підготувати презентацію по інтеграції одної з інноваційних технологій у фізичну культуру і спорт.	3	1	4
Тема 13	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття. Запропонувати власні ідеї проєктів.	3	1	4
Тема 14	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття.	3	1	4
Тема 15	Підготувати ґрунтовну відповідь за темою заняття. Запропонувати способи покращення міжнародної співпраці у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.	3	1	4
Всього за аудиторні заняття				60

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82–89	добре	
74–81		
64–73	задовільно	
60–63		
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої освіти : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
3. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : Вид-во ВНАУ, 2020. 208 с.
4. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. Львів : «Новий Світ- 2000», 2021. 266 с.
6. Мешко О. І. Психологія вищої школи : навчальний посібник. Тернопіль : «Вектор», 2018. 196 с.
7. Нагаєв В. М. Педагогіка вищої освіти : навчальний посібник. Харків : Стильна типографія, 2019. 267 с.
8. Психологія і педагогіка вищої школи : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / авт.-упор. : Н. В. Старовойтенко, В. І. Осипенко, І. А. Чемерис, Л. І. Білик; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : 2017. 322 с.
9. Педагогіка та психологія у сфері вищої освіти : робочий зошит / Г. Ф. Пономарьова, І. М. Толмачова, Л. В. Кондрацька, О. С. Шукалова; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2020. 118 с.
10. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : курс лекцій. Вінниця : Вид-во ВНТУ, 2019. 150 с.
11. Rametullaeva Nadira Polatovna (2023). Innovative Approaches in the Formation of Pedagogical and Psychological Methods in the Higher Education System.

American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 1(9), 574–578. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/1656>

Допоміжна:

12. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти : навчально-методичний посібник / Т. Завгородня та ін.; за заг. ред. В. Стинської, Л. Прокопів. Івано-Франківськ : ПНУ ім. Василя Стефаника, 2021. 430 с.
13. Балашов Е. М. (2018). Психологічні особливості рефлексії в навчальній діяльності студентів. *Актуальні проблеми психології* : Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Том XIV: Методологія і теорія психології. 1. 26–44.
14. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика : монографія / С. Калашнікова та ін. ; за наук. ред. С. Калашнікової. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 255 с.
15. Годлевський П. М., Зубрицький Б. Д., Спринь О. Б. (2024). Розвиток спеціальних фізичних якостей футболістів. *Rehabilitation and Recreation*, 18(1), 218–226. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2024.18.23>
16. Годлевський П. М., Саратовський О. В., Віннік Ю. В. (2019). Фізичне виховання в адаптації студентів до специфіки майбутньої професійної діяльності. *Topical issues of the development of modern science: the 4th International scientific and practical conference (December 11-13, 2019)*. Publishing House «ACCENT» Sofia, Bulgaria. 25–36.
17. Богдановський І. В. (2023). Структурно-педагогічна модель педагогічного підходу у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. VI Міжнародна науково-практична конференція «Modern Problems Of Science, Education And Society». Київ, Україна. 253–256. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/MODERN-PROBLEMS-OF->

[SCIENCE-EDUCATION-AND-SOCIETY-14-16.08.2023.pdf](#)

18. Богдановський І. В., Конох А. П. (2023). Реалізація педагогічних умов формування готовності фахівців фізичної культури і спорту до застосування спортивних ігор у роботі з дітьми дошкільного віку. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 101. 27–34.
<https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4528/3998>
19. Кремень В. Г. Університетська мережа в Україні: необхідність модернізації. *Вісник НАПН України*. 2023. № 5 (1) С. 1–4. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/344>.
20. Максименко С. Д. Психологічні детермінанти цифровізації освіти в Україні. *Вісник НАПН України*. 2022. № 4 (2) С. 1–7. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/324/384>.
21. Митник О.Я. (2022). Побудова розвивального освітнього середовища у процесі електронного навчання у ЗВО. *Психологічний журнал*. 8. 56–62.
22. Тарасова Т.Б. Методика навчання психології у вищій школі : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 361 с.
23. Тарасова Т. Б. (2022). Особливості емоційної сфери студентів першого курсу закладу вищої освіти. *Габітус* : науковий журнал. 33. 164–169.
24. Формування професійно-особистісних компетентностей фахівця фізичної культури : монографія / І. Маріонда, Е. Сивохоп, В. Товт. Ужгород : Видавництво ПП «Аутодор-Шарк», 2016. 212 с.
25. Хома Т. В. Педагогіка фізичного виховання і спорту: теоретикопрактичний супровід до самостійної роботи

- студентів : навчальний посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 104 с.
26. Khalil, N., Aljanazrah, A., Hamed, G., & Murtagh, E. M. (2023). Teacher educators' perspectives on gender responsive pedagogy in higher education. *Irish Educational Studies*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/03323315.2023.2174575>
  27. Sylenko, Y. (2023). Tutoring – Pedagogical Innovation in Professional and pedagogical Training of Teachers in Higher Education Institutions. *Grail of Science*. 24. 523–529. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.100>
  28. Turemuratova Aziza Begibaevna. (2023). Students' Thinking Skills and Outlook through Pedagogical Principles in the Higher Education System Formation. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 1(8), 358–361. Retrieved from <http://grnjournal.us/index.php/stem/article/view/1031>